

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH

25

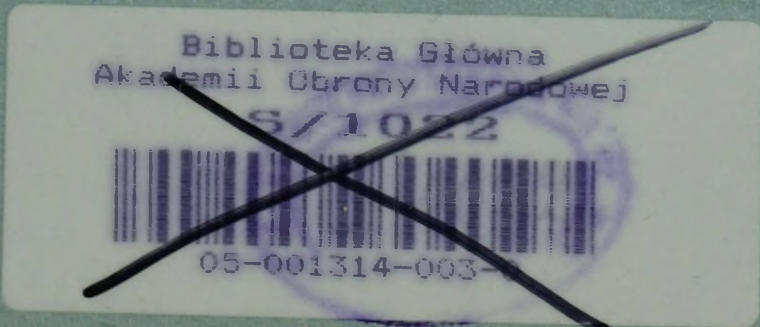
ASG WP wewn. 4146/88

Do użytku służbowego

Plk prof. dr hab. Wiesław WÓJTOWICZ

SYSTEM ZABEZPIECZENIA TYŁOWEGO. ZARYS TEORII TYŁÓW WOJSK LĄDOWYCH.

SKRYPT

WARSZAWA

60377

1988

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH

25

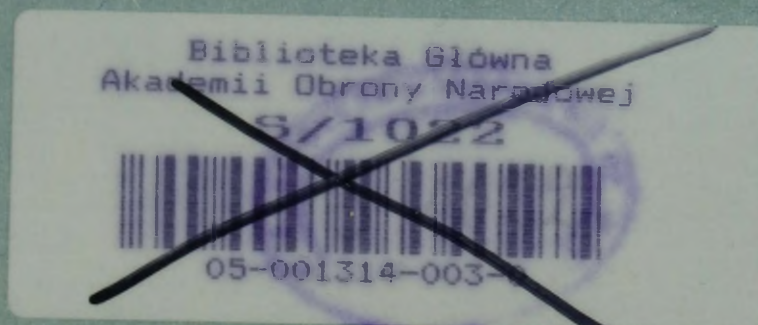
ASG WP wewn. 4146/88

Do użytku służbowego

Plk prof. dr hab. Wiesław WÓJTOWICZ

SYSTEM ZABEZPIECZENIA TYŁOWEGO. ZARYS TEORII TYŁÓW WOJSK LĄDOWYCH.

SKRYPT

WARSZAWA

1988

60377

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

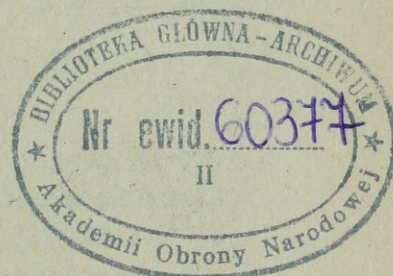
WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH

ASG WP wewn.4146/88

~~Do użytku służbowego~~

25

płk prof.dr hab. Wiesław WOJTCWICZ

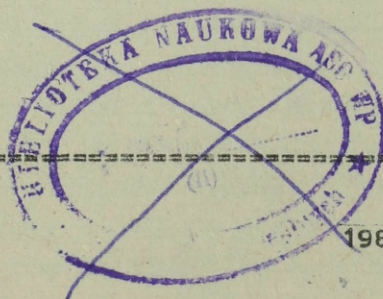

SYSTEM ZABEZPIECZENIA TYŁOWEGO.

ZARYS TEORII TYŁÓW WOJSK LĄDOWYCH.

SKRYPT

~~5/1022~~

WARSZAWA

1988 r.

SPIS TREŚCI

	str.
1. ROLA I ZNACZENIE TYŁÓW W WALCE I OPERACJI	3
2. PODSTAWOWE DEFINICJE TYŁOWE	5
3. GENEZA KSZTAŁTOWANIA SIĘ SYSTEMÓW ZABEZPIECZENIA TYŁOWEGO WOJSK	8
4. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GŁÓWNYCH FUNKCJI ZABEZPIECZENIA TYŁOWEGO WOJSK W WALCE I OPERACJI, ...	11
W SZCZEGÓLNOŚCI:	
- ORGANIZACJI TYŁÓW I DOWODZENIA TYŁAMI	
- ZABEZPIECZENIA MATERIAŁOWEGO	
- ZABEZPIECZENIA MEDYCZNEGO	
- ZABEZPIECZENIA KOMUNIKACYJNEGO	
5. ZAKOŃCZENIE	16

1. ROLA I ZNACZENIE TYŁÓW W WALCE I OPERACJI

Teoria i praktyka zabezpieczenia tyłowego wojsk /ZTW/ we współczesnych działaniach bojowych stanowi integralny element obowiązujących koncepcji strategicznych, sztuki operacyjnej i taktyki, jest pochodną sztuki wojennej. Z drugiej strony osiągnięty poziom teorii i zasad praktycznego działania tyłów w sposób dialektyczny warunkuje rozwój sztuki wojennej. Pełne zaspokojenie potrzeb pola walki jest jednym z najważniejszych elementów gotowości bojowej wojsk. Wyposażenie się zbrojnych w coraz to doskonalsze uzbrojenie i sprzęt techniczny powoduje konieczność dokonania zmian w sposobach prowadzenia walki i operacji, a to w konsekwencji zmusza organizatorów ZTW do zaprowadzania takich zmian aby system zabezpieczenia tyłowego wojsk /SZTW/ mógł w pełni sprostać wymogom prowadzenia współczesnych działań bojowych wojsk.

W teorii i praktycznym działaniu tyłów znajduje pełne potwierdzenie teza o uzależnieniu metod i sposobów prowadzenia działań bojowych od warunków i możliwości ekonomicznych i poziomu techniki. We wszystkich systemach zaopatrywania i obsługi wojsk w przeszłości oraz w systemach zabezpieczenia tyłowego i logistycznego obecnie istnieje organiczne połączenie wojskowych sił i środków zabezpieczenia tyłowego wojsk z zasobami infrastruktury teatru działań wojennych. Umiejętne i racjonalne zaspokojenie tych elementów stwarza racjonalne przesłanki do sprawnego działania SZTW.

Równolegle z unowocześnieniem systemów walki doskonalone są również systemy zabezpieczenia tyłowego wojsk w walce i operacji. Zwiększają się wskaźniki przestrzenne, a ulegają jednocześnie skróceniu wskaźniki czasowe. Lapidarnie można stwierdzić, że należy wykonać więcej /dowieźć, ewakuować, leczyć/ a przy tym w coraz to krótszym czasie. Znacznie rozszerzył się asortyment materiałowy w dotychczasowych grupach zaopatrzenia. Nadal jeszcze zwiększa się ogólna masa zużywanych środków materiałowych, a dominujące w nich miejsce zajmuje amunicja oraz materiały pędne i smary. Wzrastają jednocześnie wymagania /organizacyjno-taktyczne i techniczno-technologiczne/ w stosunku do polowego systemu zabezpieczenia tyłowego, przy zmieniających się na niekorzyść warunkach pracy w polowym systemie zabezpieczenia tyłowego wojsk. W sposób widoczny i odczuwalny zwiększa się stopień zagrożenia tyłów.

Pełne zaspokojenie potrzeb materiałowych i medycznych wojsk na współczesnym polu walki jest jednym z podstawowych wymogów stawianych przed systemem zabezpieczenia tyłowego wojsk w walce i operacji. Jednocześnie jest on podstawowym czynnikiem warunkującym utrzymanie na określonym poziomie zdolności bojowych wojsk, przez odpowiednie potęgowanie możliwości tyłów w określonym miejscu i czasie, stosownie do wykonywanych zadań.

SZTW powinien być tak zbudowany, ażeby mógł sprostać stojącym przed nim zadaniom, a więc powinien być dostosowany do obowiązujących parametrów taktyczno-operacyjnych /wskaźników operacji zaczepnej i obronnej, stosownie do charakteru i możliwości rażącego działania środków nieprzyjaciela nie tylko na wojska lecz również na SZTW, charakteru infrastruktury przyszłego TDW/. SZTW powinien być na tyle sprawny, ażeby mógł zapewnić w każdych warunkach¹ w zasadzie każde realizowane przez wojska zadania.

Pomyślnie wykonanie zadań zabezpieczenia tyłowego wojsk zależy od takich czynników, jak:

- wysokiego /odpowiednio do założonych wymagań/ stanu gotowości mobilizacyjnej i bojowej tyłów;
- sprawnego rozwijania SZTW i jego wysokiej dyspozycyjności;
- zapewnienia odpowiedniej autonomiczności - stosownie do treści wykonywanego zadania bojowego i operacyjnego wojsk;
- skupienie wysiłku SZTW na te elementy ugrupowania bojowego lub operacyjnego wojsk, które realizują główne, podstawowe zadania / na głównym kierunku, głównym wysiłku/;
- zapewniania wysokiej żywotności SZTW, szczególnie jego odporności na zakłócenia;
- wysokiego poziomu moralno-politycznego stanu osobowego tyłów /tyłowych organów dowodzenia i jednostek tyłowych/.

Istnieje więc celowość, a nawet konieczność dokonywania okresowo w miarę zaistniałych potrzeb, określonych zmian w SZTW, zmierzających np. obecnie w szczególności do:

- zwiększenia manewrowości i żywotności SZTW, w tym przede wszystkim odporności tyłów na rażące działanie nieprzyjaciela, szczególnie jego broni precyzyjnej,

- zapewnienie, z punktu widzenia ZTW, autonomizacji wojsk w działaniach bojowych/odpowiednio do szczebla organizacyjnego/,
- zwiększenie potencjału zabezpieczenia tyłowego /między innymi zapasów środków materiałowych/ stosownie do charakteru i treści wykonywania przez wojska zadania bojowego i operacyjnego oraz odpowiednio do warunków pola walki;
- dalszego usprawnienia procesów dowodzenia tyłami, przez wdrożenie jednolitej metodologii pracy tyłowych organów dowodzenia oraz doskonalenia procesów opracowania i transmisji danych w tyłowym systemie informatycznym w oparciu o nowoczesną ETO;
- dalszej, stopniowej unifikacji SZTW wojsk państw stron UW, działających w związkach operacyjnych o składzie koalicyjnym.

2. PODSTAWOWE DEFINICJE TYŁOWE

W przedmiocie realizowanym przez katedrę przyjęto określone definicje.

TYŁY są to odpowiednio zorganizowane siły i środki, wchodzące organizacyjnie w skład jednostki wojskowej /pododdziału, oddziału, związku taktycznego i operacyjnego/ i przeznaczone do ich zabezpieczenia tyłowego. W szczególności są to:

1. organa dowodzenia tyłami i kierowania zabezpieczeniem tyłowym;
2. pododdziały, oddziały i związki tyłowe, z posiadaniem przez nie potencjałem zabezpieczenia tyłowego, w szczególności w postaci:-
  - zapasów materiałowych,
  - środków transportu i komunikacji,
  - środków leczniczo-ewakuacyjnych,
  - środków obsługi i zabezpieczenia potrzeb bytowych,
  - środków łączności i dowodzenia.

Tyły dzielimy na:

1. tyły taktyczne /tyły pododdziałów, oddziałów i związków taktycznych/
2. tyły operacyjne: - tyły armii i frontu
  - tyły obszaru kraju /tyły okręgu wojskowego cz "w"/
  - tyły marynarki wojennej
  - tyły wojsk obrony powietrznej kraju.

Kolejną definicją jest ZABEZPIECZENIE TYŁOWE - jest to zespół ściśle powiązanych ze sobą przedsięwzięć, ogółu sił i środków tyłów, ujętych w określony system organizacyjny, służący do zapewnienia wojsku tego wszystkiego, co jest nieodzowne do prowadzenia walki, istnienia i życia wojska.

Rodzajami zabezpieczenia tyłowego /które jednocześnie stanowią główne zadania tyłów/ są:

- zabezpieczenie materiałowe;
- zabezpieczenie medyczne;
- zabezpieczenie komunikacyjne;
- zabezpieczenie weterynaryjne;
- zabezpieczenie handlowo-bytowe;
- zabezpieczenie lotniskowo-techniczne;
- zabezpieczenie finansowe;
- zabezpieczenie kwaterunkowe i przeciwpożarowe;
- działalność usługowo-produkcyjna;
- zagospodarowanie zasobów miejscowych i zdobyczy wojennej;
- zabezpieczenie ewakuacji jeńców wojennych.

Dla wykonania tych zadań przyjmuje się odpowiednią:

a/ organizację tyłów /w sensie funkcjonalnym/ polegającą na

- wyznaczaniu rejonów, pasów, stref, obszaru tyłów,
- przygotowaniu tyłów,
- ugrupowaniu i rozmieszczeniu tyłów,
- przegrupowaniu i przemieszczeniu tyłów,
- wyznaczeniu dróg dowozu i ewakuacji /tylko na szczeblu taktycznym/,
- zorganizowaniu obrony i ochrony tyłów.

b/ dowodzeniu tyłami /pododdziałkami, oddziałami i związkami tyłowymi/ oraz kierowanie zabezpieczeniem tyłowym /w zakresie realizacji w walce i operacji zadań tyłów/.

Kolejna definicja to SYSTEM ZABEZPIECZENIA TYŁOWEGO WOJSK jest to całościowy i uporządkowany wieloszczeblowy układ, zbiór

1/ jednostek tyłowych oraz organów dowodzenia tyłami /kierowania zabezpieczeniem tyłowym/ - stanowiących materialną podstawę, przesłankę działania systemu;

2/ ustalenia związane z ich podległością, zasadami działania, wzajemnymi sprzężeniami, uwarunkowaniami.

SZTW dysponuje znacznym, własnym, autonomicznym potencjałem zabezpieczenia, wykorzystując jednocześnie zasoby gospodarki narodowej /zasoby miejscowe/, zdobycz wojenną oraz infrastrukturę terenu, na którym prowadzone są działania bojowe. Umiejętne, racjonalne zespolenie tych elementów stwarza racjonalne przesłanki do sprawnego działania SZTW.

W systemie zabezpieczenia tyłowego wyróżnia się trzy grupy przedsięwzięć:

- czynności zaopatrywania i obsługi wojsk;
- czynności transportowe, związane z przemieszczeniem ładunków oraz przesunięciem jednostek tyłowych;
- czynności obiegu i przetwarzania informacji.

Spójność dowodzenia wojskami i tyłami może zapewnić właściwe wykorzystanie posiadanego w SZTW potencjału zabezpieczenia, stosownie do charakteru u treści wykonywanego przez wojska zadania bojowego i operacyjnego, a więc w warunkach zróżnicowanych potrzeb co do rodzaju i ilości zaopatrzenia /prowadzonych usług, obsługi/ czasu, miejsca oraz warunków w jakich będą realizowane zadania tyłów. W procesie podejmowania decyzji następuje swoiste i pełne zbilansowanie potrzeb /wynikających z zadania bojowego i operacyjnego wojsk/ z możliwościami ich zaspokojenia przez tyły /w SZTW/. Przy tym możliwości te powinny być wyższe, a w niesprzyjających okolicznościach równe potrzebom. Jeżeli zachodzi odwrotna zależność, a więc możliwości są mniejsze od potrzeb, to w takim przypadku należy zwiększyć możliwości ewentualnie zmniejszyć potrzeby poprzez zmianę treści zadania bojowego, czy operacyjnego wojsk. Dla dowódcy nie może być obojętne jakim potencjałem tyły dysponują, jakie są ich możliwości oraz jaki potencjał logistyczny posiada przeciwnik.

SZTW powinien zapewnić warunki i możliwości zaspokojenia w zasadzie każdych potrzeb, a więc posiadać określoną sprawność w warunkach wysoce zróżnicowanych w zakresie zabezpieczenia tyłowego potrzeb wojsk.

SZTW powinien posiadać odpowiednią elastyczność, a więc zdolność gromadzenia zwiększonego potencjału zabezpieczenia w określonym miejscu /rejonie, na odpowiednim kierunku/ i w odpowiednim czasie. Wielkość

tych parametrów wynikają z charakteru wykonywanego zadania i treści podjętej przez dowódcę decyzji.

3. GENEZA KSZTAŁTOWANIA SIĘ SYSTEMÓW ZABEZPIECZENIA TYŁOWEGO WOJSK

Wpływ ekonomiki oraz ustroju społeczno-gospodarczego państw i narodów na rozwój systemów zabezpieczenia tyłowego; a szczególnie systemów zaopatrywania był na przestrzeni historii wyraźnie widoczny i odczuwalny. Doskonalenie narzędzi produkcji powodowało zmiany w uzbrojeniu i wyposażeniu wojsk, a to z kolei stwarzało konieczność wyposażenia jednostek zaopatrywania i obsługi w coraz to efektywniejsze środki. Dysponowanie tymi nowymi, doskonalszymi środkami powodowało konieczność poszukiwania bardziej racjonalnych sposobów działania tyłów. Historia nie zna wybitnych dowódców, którzy by nie poświęcili problemu "żywienia pola walki" należnego im miejsca i uwagi. Jeżeli zaś zachodziły przypadki niezgodności pomiędzy celami operacyjnymi i realizowanymi przez wojska zadaniami, a możliwościami samego systemu "zasilania" wojsk konsekwencją zazwyczaj tego była przegrana walka, bitwa, operacja, kompania czy nawet wojna.

W każdym systemie zabezpieczenia tyłowego /czy logistycznego/ wojsk założone są określone parametry jego sprawności - wynikające z potrzeb pola walki, a mianowicie:

stopień możliwości zaspokojenia potrzeb /materiałowych i bytowych/ wojsk co do rodzaju asortymentu i ilości zaopatrzenia /rodzaju i ilości wykonywanych usług/, miejsca, czasu oraz warunków w jakich następuje realizacja zadania tyłów /w tym szczególności stopień zagrożenia tyłów/

Na przestrzeni historii w zakresie zabezpieczenia tyłowego wyróżnia się dwie grupy potrzeb:

- potrzeby żywotne wojsk, a więc takie, które zapewniają warunki istnienia wojska /żywność, umundurowanie, zakwaterowanie, pomoc medyczną i leczenie chorych/
- potrzeby bojowe wojsk wyposażenie jednostek w siły i środki walki oraz usuwanie skutków tej walki - zaopatrywanie w amunicję, uzbrojenie i sprzęt techniczny, udzielanie pomocy rannym i ich leczenie, dokonywanie ewakuacji i remontu uszkodzonego uzbrojenia sprzętu.

Do dziewiętnastego wieku włącznie dominowały w systemach zaopatrywania i obsługi w systemach tyłowych i logistycznych potrzeby wegetacyjne, a więc wynikające z potrzeb realizacji trzech podstawowych zadań:

- wyżywienia,
- zakwaterowania,
- zapewnienia wysokiej sprawności fizycznej i psychicznej żołnierzy, w szczególności poprzez działania sanitarno-profilaktyczne, niedopuszczenie do obniżenia warunków sanitarno-higienicznych, a tym samym groźbie powstawania ognisk chorób zakaźnych, a nawet epidemicznych.

Dla realizacji tych zadań powoływano, tworzono bezpośrednio w wojskach odpowiednie organa i jednostki wykonawcze typu polowego i stacjonarnego takie jak magazyny i ekłady, parki, etapy, lazarety i szpitale /dla ludzi i zwierząt/, i różnego rodzaju zakłady typu usługowego, remontowego i produkcyjnego. Jednostki tyłowe i logistyczne posiadały lub przed walką gromadziły, a po walce odtwarzały odpowiedni potencjał zabezpieczenia tyłowego. Ponadto tyły posiadały własne /etatowe/ środki transportu, pozwalające na zrealizowanie zadań dowozowych i ewakuacyjnych oraz zadań związanych z przemieszczeniem tyłów w toku działań bojowych, stosownie zresztą do realizowanego przez wojska zadania. W każdym z systemów tworzono i w toku walki, operacji, wojny odtwarzano własną wojskową bazę zabezpieczenia tyłowego a jednocześnie w sposób umiejętny wykorzystywano zasoby miejscowe infrastruktury teatru działań bojowych oraz zdobycz wojenną. Na budowę SZTW /logistycznego/ wywierały wpływ zmieniające się potrzeby i wymogi pola walki /w rozpatrywanym okresie zwiększające się stany osobowe wojska - wzrost ilościowy wojska/ oraz zwiększające się możliwości kraju, grupy państw prowadzących wojnę, w tym szczególnie układów komunikacyjnych i systemów transportowych.

W rozpatrywanym okresie /do XIX wieku włącznie/ typowymi systemami zaopatrywania i obsługi, systemami tyłowymi i logistycznymi były między innymi takie jak:

- system zaopatrywania Legionów rzymskich, oparty o zapasy utrzymywane bezpośrednio przy wojowniku zapasy przechowywane w obozie oraz w bazach pośrednich i bazie głównej. Podstawowym środkiem przewozu był transport lądowy i wodny /morski/. Zapasy w wojskach były uzupełniane poprzez dowóz środków z zaplecza kraju, oraz wykorzystanie zasobów miejscowych i zdobyczy wojennej /w tym celu zawierano odpowiednie umowy gospodarcze z państwami sprzymierzonymi na dostawy żywności i paszy/.

- systemy zaopatrywania wielkich chanów tatarskich, w których umiejętnie zaspolonno wykorzystanie własnej bazy materiałowej zabieranej na wyprawę wojenną przez ordę z przechwyceniem lub celowym niszczeniem zasobów żywności i paszy strony przeciwnej;
- pseudosystemy zaopatrywania wojsk państw ustroju feudalnego, w zasadzie oparte o niczym nieograniczone, łupieżce wykorzystanie zasobów materialnych strony przeciwnej, przekształcające się w niczym nieograniczoną grabież;
- systemy zaopatrywania wojsk szwedzkich zapoczątkowane w okresie wojny trzydziestoletniej, w których wprowadzono racjonalne nakładanie na ludność miejscową kontrybucje;
- pięcioetapowy system zaopatrywania, dający wojskom możliwość operacyjnego działania w promieniu pięciu etapów /około 125 km/ oparty o zakup żywności i paszy na obszarze wojny;
- dziewiętnastowieczne systemy zaopatrywania będące udoskonalonymi wersjami 5 etapowego systemu zaopatrywania, wzbogacone w wojskach o tabory, parki powiązane z zapleczem przez służbę etapów.

We wszystkich tych systemach wykorzystano w skali operacyjno-strategicznej transport wodny i konny, a w ogniwach taktycznych w zasadzie wyłącznie transport konny.

W wojskach i prowadzonych przez nie wojnach wieku dwudziestego w SZTW zaczynają na pierwszy plan wysuwać się potrzeby pola walki, a więc wszystko to, co niezbędne jest do uruchomienia i racjonalnego spożytkowania technicznych środków walki przez naszą stronę oraz do likwidacji skutków użycia tych środków przez przeciwnika. Przy ogólnym stałym trendzie-tendencji zwiększania masy ogólnej zużywanych środków zmienia się również struktura tych potrzeb. Do podstawowych środków zaopatrzenia zaliczono w początkach naszego wieku tylko amunicję, a obecnie paliwo i amunicję /rakiety/, chociaż z punktu widzenia ważności należałoby dołączyć również - zdaniem autora zestawy remontowe /dla uzbrojenia i sprzętu technicznego RWIS/. Coraz to doskonalsze środki rażenia /ze względu na zasięg i celność/ powodują stale zwiększające się straty we wszystkich systemach walki i jej zabezpieczenia. A więc rosną straty ludzkie, materiałowe, techniczno-sprzętowe i uzbrojenia, które muszą być wkalkulowane w tok naszego operacyjnego myślenia. Powinien być stale doskonalony system leczniczo-ewakuacyjny. Przy tym potrzeby w zakresie ZTW, jak uczy nas doświadczenie drugiej wojny światowej i lokalnych konfliktów od jej zakończenia

po dzień dzisiejszy, są wysoce zróżnicowane zarówno w czasie trwania operacji, bitwy, walki, jak i na poszczególnych kierunkach w ogniskach walki. Stąd też SZTW powinien być odpowiednio elastyczny, /zdolny do zgromadzenia odpowiedniego potencjału zabezpieczenia/, odporny na destrukcyjne oddziaływanie środków rażenia przeciwnika, niezawodny w działaniu w każdych warunkach współczesnego pola walki. Na skutek zwiększających się zdolności manewrowych i ogniowych wojsk, usprawnienia systemów dowodzenia wojskami skracają się czasy na organizowanie walki /podjęcie decyzji, planowanie i organizowanie działań bojowych/ przed tyłami staje podstawowy wymóg - dostosowanie się do tych coraz to trudniejszych warunków współczesnego pola walki.

4. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GŁÓWNYCH FUNKCJI ZABEZPIECZENIA TYŁOWEGO WOJSK W WALCE I OPERACJI

Wychodząc z definicji systemu zabezpieczenia tyłowego wojsk w działaniach bojowych podstawowym elementem tego systemu są siły i środki /jednostki tyłowe oraz tyłowe organa dowodzenia tyłami/ stanowiące uporządkowany, wieloszczeblowy zorganizowany układ. Organizacja tyłów w sensie rzeczowym jest to struktura organizacyjna tyłowych organów dowodzenia oraz jednostek tyłowych, a w sensie funkcjonalnym zorganizowane ich działanie w celu realizacji zadań zabezpieczenia tyłowego wojsk. Zgodnie z zasadą jednoosobowego dowodzenia, dowódca ponosi pełną odpowiedzialność również za stworzenie warunków pod względem tyłowym do wykonania postawionego przez siebie zadania bojowego lub operacyjnego. Z tej zasady wynika kolejna zasada odpowiedzialności szczebla nadrzędnego, za pełne zabezpieczenie tyłowe wojsk szczebla niższego. Wojska posiadają określony tabelami należności, rozkazami i zarządzeniami, stały w zasadzie potencjał zabezpieczenia, zapewniający autonomiczność zadaniową /możliwość zabezpieczenia tyłowego wojsk wykonujących tyłowe zadanie bojowe, operacyjne/. Potrzeby w zakresie zabezpieczenia tyłowego wojsk bywają nader zróżnicowane i wtedy gdy przekraczają poziom założonej sprawności systemu tworzy się zapasy doraźne, wzmacnia się środkami zabezpieczenia ze szczebla nadrzędnego, dokonuje się manewru pomiędzy równorzędnymi oddziałami, związkami taktycznymi lub operacyjnymi, koncentrując wysiłek tyłów na wojska wykonujące główne zadania /na głównym kierunku w działaniach

zaczepnych i głównym wysiłku w działaniach obronnych/. Tyły tak są zorganizowane i działają, że powinny być zdolne do realizacji zadań w warunkach stałego zagrożenia i możliwości ponoszenia określonych strat i zakłóceń w działaniu systemu, a więc powinna być określona żywotność SZTW, zapewniająca możliwości zabezpieczenia tyłowego postawianych wojskom zadań.

W zasadzie gotowość mobilizacyjna tyłów szczebla taktycznego odpowiada gotowości mobilizacyjnej wojsk, w skład których tyły wchodzi. Na szczeblach operacyjnych tyły są mobilizowane i wchodzi do SZTW z określonym opóźnieniem. Dlatego też zmuszone są do korzystania z miejscowych i zastępczych źródeł zabezpieczenia tyłowego, zorganizowanych /skierowanych/ do rejonu wyjściowego lub rejonu obrony.

Jednym z podstawowych zadań tyłów jest zabezpieczenie materiałowe, realizowane w walce i operacji poprzez zaopatrywanie, dowóz i przedsięwzięcia produkcyjno-usługowe. W budowie systemu zabezpieczenia materiałowego założone zostały określone zasady i prawidłowości. Elementami /ogniwami/ w pełni ukształtowanymi z punktu widzenia SZMW są wszystkie szczeble dowodzenia począwszy od oddziału, poprzez związki taktyczne i związki operacyjne. Pewne elementy SZMW pojawiają się już na szczeblu pododdziału. Wojska posiadają odpowiedni potencjał ZMW, w zasadzie zapewniający możliwość pełnego zaspokojenia potrzeb materiałowych wojsk w przeciętnych warunkach współczesnego pola walki. Istnieje jednak konieczność zaspokajania potrzeb materiałowych stosownie do treści wykonywanego zadania a więc również wykraczających poza posiadany na danym szczeblu potencjał zabezpieczenia. Dla zrównoważenia /zbilansowania/ potrzeb z możliwościami dokonuje się zróżnicowanego podziału limitu zużycia, ustala się określone priorytety w zaopatrywaniu i dowozie, tworzy się zapasy doraźne w wojskach i składach materiałowych oraz realizuje się manewr materiałowy, utrzymuje się rezerwę materiałową, gotową do szybkiego przerzutu. Istnieje zasada stałego odtwarzania zużytych zapasów do wielkości normatywnych /ewentualnie innych wielkości nakazanych przez dowódcę lub organa zaopatrywania szczebla nadrzędnego/ poprzez utrzymanie ciągłego dowozu środków materiałowych zgodnie z planem. W systemie zaopatrywania są tylko jednostki organiczne. Inne jednostki - wzmocnienia i wsparcia, jednostki wojsk sojusznicych działające w związkach operacyjnych o składzie koalicyjnym pozostają w swoich organicznych systemach zaopatry-

wania. Co raz to częściej w praktyce ćwiczeń stosuje się organizowanie na kierunku głównego uderzenia /wysiłku/ wojsk pierwszego /wysuniętego/ rzutu tyłów z potencjałem materiałowym na jedną dobę walki i rozwinięcie jego w pobliżu tyłów szczebla niższego.

Wydaje się, że - po pierwsze powinien być przebadany problem zaopatrywania wojsk szczebla taktycznego w walce metodą wsparcia materiałowego, a więc jednocześnie z postawieniem zadania bojowego przydzielać środki materiałowe potrzebne na wykonanie tego zadania:

- po drugie zaopatrywanie wojsk powinno być zgodne z podporządkowaniem bojowym lub operacyjnym, a więc jednostki wzmocnienia, jednostki operacyjnie podporządkowane, wykonujące wspólnie zadanie postawione przez dowódcę powinno być w jednym systemie zaopatrywania. Pewne symptomy takiego rozwiązywania problemów ZMW występują w zaopatrywaniu związków operacyjnych o składzie koalicyjnym /ZT lub ZO przychodzi ze swoimi, narodowymi elementami zabezpieczenia szczebla zaopatrującego, które włączone są do właściwych brygad zabezpieczenia materiałowego/.

- po trzecie realizacja zaopatrzenia i dowozu do wojsk zapasów z pominięciem kolejnych ogniw zaopatrywania wymaga posiadania informacji co najmniej o dwa szczeble w dół, a problem ten może być rozwiązany jedynie przez wdrożenie do systemu kierowania zabezpieczeniem materiałowym ETO;

- po czwarte jednostki pionu zabezpieczenia materiałowego powinny być zbudowane w sposób modułowy, pozwalający na wydzielenie i zastąpienie utraconego, niższego ogniwa SZNW.

Jednym z podstawowych zadań zabezpieczenia tyłowego wojsk jest zabezpieczenie medyczne. Składa się ono z następujących głównych działów: zabezpieczenia leczniczo-ewakuacyjnego, asnitarno-przeciwpidemicznego, sanitarnohigienicznego, zaopatrywania oraz szkolenia sanitarnego wojsk. Począwszy od kompanii do frontu włącznie /z wyjątkiem armii/ na każdym z tych szczebli dowodzenia rozwijany jest etap ewakuacji medycznej, któremu przypisany jest określony rodzaj pomocy medycznej oraz normatywny czas jej udzielenia poszkodowanemu /rannemu lub choremu/. Pierwszej pomocy rannemu udzielają sanitariusze kompanii ewentualnie sam poszkodowany /samopomoc/ lub inny żołnierz /pomoc koleżeńska/ i po okazaniu tej pomocy gromadzi się ich w kompanijnych gniazdach rannych. Na szczeblu batalionu /dywizjonu/ udzielana jest pomoc przedlekarska przez przeszkolonego podoficera sanitarnego. Pomoc ta powinna być dokonana najpóźniej do jednej godziny od czasu zranienia. Na szczeblu pułku udzielana jest pomoc lekarska z elementami kwalifikowanej

pomocy medycznej /chirurgicznej/.

W PPM ranny powinien znaleźć się do 4 godzin od chwili zranienia/w oddziałach ogólnowojskowych ostatnio wprowadzono do obsady pododdziału medycznego chirurgów/. Na szczeblu związku taktycznego udzielana jest rannemu kwalifikowana pomoc medyczna nie później niż 4-6 godzin od czasu zranienia. Pomoc w pełnym zakresie - pomoc specjalistyczna dokonywana jest w BSzF i do tego etapu ranny powinien być dostarczony do 12 godzin od czasu zranienia. Jak więc widać zabezpieczenie leczniczo-ewakuacyjne nie jest aktem jednorazowym a jest rozłożone na kolejne, odpowiednio do tego zorganizowane i wyposażone etapy ewakuacji medycznej przy zachowaniu określonej kolejności i następczości udzielanej pomocy. Mogą jednak zaistnieć takie sytuacje, w których ranni i chorzy będą ewakuowani z rejonu strat masowych bezpośrednio do wyższych etapów z pominięciem szczebli pośrednich.

Powinna być zachowana zasada kierowania rannych i chorych do własnych, organicznych etapów medycznych, chociaż każde urządzenie medyczne nie może się uchylić od udzielenia pomocy również żołnierzom z innych jednostek wojskowych.

Organizatorem i odpowiedzialnym za terminową ewakuację wszystkich rannych i chorych, stosownie do wskazań lekarskich jest zawsze nadrzędny szczebel /a personalnie dowódca, kwatermistrz, szef służby zdrowia lub starszy lekarz/ i realizowane jest przy pomocy zarówno specjalistycznych jak i środków transportowych ogólnego przeznaczenia, odpowiednio przystosowanych do potrzeb ewakuacji rannych i chorych.

Wydaje się, że powinien być w dalszym ciągu uuprawniony proces ewakuacji i to zarówno z punktu widzenia:

- doskonalenia parametrów taktyczno-technicznych i specjalistycznych środków ewakuacji: samochodowych na szczeblach taktycznych i powietrznych /śmigłowców/ w ogniach operacyjnych;
- zwiększenia elastyczności reagowania siłami i środkami służby zdrowia stosownie do powstałych potoków ewakuacyjnych;
- doskonalenia systemu kierowania zabezpieczeniem medycznym w oparciu o ETO /systemy informatyczne/;
- doskonalenie systemu wykrywania i wywożenia rannych i chorych w walce, pod ogniem środków rażenia npla, ściślejszego współdziałania w realizacji tego zadania ze służbami technicznymi /tworzenie

wspólnych elementów zabezpieczenia technicznego i medycznego/
/GRE/;

- przebadanie celowości oraz sposobów i dróg przejścia w zabezpieczeniu medycznym na ewakuację wg wskazań medycznych /pomijanie kolejnych etapów czy nawet ich likwidacji/.

Kolejnym podstawowym zadaniem tyłów w walce i operacji jest zabezpieczenie komunikacyjne /tylko na szczeblach operacyjnych/, obejmuje ono jedną z trzech grup przedsięwzięć w systemie zabezpieczenia tyłowego - czynności transportowe, związane z przemieszczeniem ładunków oraz przesunięciem jednostek tyłowych w walce i operacji.

Jak wskazują doświadczenia minionych wojen nieprzyjaciel będzie dążył do zdeorganizowania systemów komunikacyjnych, porażenia i niszczenia obiektów drogowych, powodując tym samym izolację pola bitwy od napływu świeżych sił oraz środków wsparcia tyłowego. Stąd podstawową prawidłowością w zabezpieczeniu komunikacyjnym wojsk /ZKW/ jest zasada kompleksowego wykorzystania wszystkich dostępnych rodzajów komunikacji do zabezpieczenia przewozów, ruchu wojsk. Stąd w systemie ZKW rozpatruje się i uwzględnia całą sieć komunikacyjną a wykorzystuje się tylko wybrane a jednocześnie dostępne kierunki /linie komunikacyjne/ szczególnie przebiegające na głównym kierunku uderzenia lub wysiłku obrony. Ilość eksploatowanych linii komunikacyjnych nie tyle wynika z potrzeb co z możliwości ich eksploatacji.

Dla zabezpieczenia ciągłości ruchu w sieci komunikacyjnej problemem wyjątkowo kłopotliwym i trudnym jest odbudowa sieci komunikacyjnej, a w szczególności mostów na szerokich przeszkodach wodnych, odbudowy tuneli oraz zapewnienia ciągłości ruchu w rejonach luźnych węzłów komunikacyjnych przy wykorzystaniu w pierwszej kolejności miejscowych sił i środków, a w drugiej kolejności pochodzących ze składów polowych. Odbudowa dokonywana jest w dwóch następujących po sobie etapach początkowo przez dążenie do jak najszybszego wznowienia ruchu, a w następnej kolejności przez doskonalenie warunków technicznych i eksploatacyjnych w celu zwiększenia przepustowości i przelotności sieci, linii komunikacyjnych.

Wysokie tempo działań zaczepnych sprzyja przechwyceniu i opanowaniu obiektów komunikacyjnych w niezniszczonym stanie. Między innymi jednym z zadań OGM organizowanych na szczeblach operacyjnych jest opanowanie względnie celowe niszczenie obiektów logistycznych, w tym szczególnie na sieciach komunikacyjnych.

Wydaje się, że dalsze doskonalenie systemu zabezpieczenia komunikacyjnego wojsk powinno być dokonywane przez

- po pierwsze - zwiększenie roli i znaczenia transportu powietrznego i rurociągowego /dla przetaczenia paliw płynnych/ w systemie dowozu środków materiałowych;
- po drugie - dalsze zwiększenie ładowności transportu samochodowego, przez wykorzystanie w szerokim zakresie samochodów i przyczep wysokotonażowych;
- po trzecie - dalsze zwiększenie efektywności wykorzystania transportu samochodowego poprzez wprowadzenie w jednostkach transportowych szczebli operacyjnych podwójnej obsady kierowców, doskonalenie mechanizacji prac przeładunkowych oraz kompleksowe wdrożenie kontenerowego systemu transportowego /między innymi również i wymiennych naczep samochodowych - WNS/.

5. ZAKOŃCZENIE

SZTW dysponuje własnym i to znacznym potencjałem zabezpieczenia, wykorzystując jednocześnie zasoby gospodarki narodowej, a szczególnie jej infrastruktury. Umiejętne i racjonalne zespolenie tych dwóch potencjałów stanowią racjonalne przesłanki do sprawnego działania systemu zasilania wojsk. Szczególnie wysokie wymagania wobec SZTW zaistniały w ostatnim okresie w związku z wyposażeniem wojsk w "supertechnikę" i wzrostem manewrowości wojsk, zwiększeniem zużycia środków, powiększającymi się stratami w wojskach oraz możliwością destrukcyjnego, zakłócającego oddziaływania npla na tyły.

Stąd też jednym z podstawowych warunków skutecznego działania tyłów jest walka o czas, dążenie do poprawy warunków realizacji zadań ZTW, w szczególności w zakresie terminowego i bezkolizyjnego włączenia się wszystkich ogniw i elementów do SZTW zgodnie z wymogami czterostopniowego osiągnięcia wyższych SGBW i tyłów, zwiększenia manewrowości tyłów wszystkich ogniw sił zbrojnych, zwiększenia ich żywotności /odporności na destrukcyjne oddziaływanie npla/, zwiększenia autonomiczności SZTW oraz sukcesywne usprawnienia dowodzenia tyłami poprzez dalsze i skuteczne wdrażanie zautomatyzowanych systemów dowodzenia tyłami /w sieci

tyłowych stanowisk dowodzenia/.

Na zakończenie, w podsumowaniu wykładu warto przypomnieć prawdę oczywistą nie zawsze jednak dostrzeganą przez wielu a mianowicie na wypadek wojny tyły /przede wszystkim szczebli operacyjnych, ale nie tylko/ zostaną wyposażone w taki sprzęt, szczególnie środki transportu jaki aktualnie znajduje się w gospodarce narodowej. Dlatego należy być szczególnie wyczulonym na wszelkie zachodzące w naszej gospodarce procesy unowocześniania oraz starzenia się /dekapitalizacji/ parku maszynowego. Dobrze by było aktywnie kształtować te zmiany z pożytkiem dla wojsk.

ASG WP nr 212/WW

